(tak trochu recenze)

Myslím, že neporuším služební tajemství, když prozradím, že redakční rady FOLKtimu probíhají v restauraci Ztráty a nálezy na Vinohradské třídě. Vedle je stará budova rozhlasu a naproti se do nových prostor přestěhovala prodejna knih a hudebních nosičů, převážně z rozhlasových archivů. Vždy tam zajdu a většinou i něco koupím. Nedávno jsem koupil dva zajímavé tituly na CD. První nese název ***Soudruzi, když se tak zamyslíme? aneb Rudí baviči*** a druhá ***Budovat elské písně***
.

Většina nahrávek na obou CD je z počátku padesátých let. Díky svému věku jsem většinu písní slýchával v dětství z rozhlasu a k obnově došlo po roce 1970. Ona doba je velmi dobře zobrazena například ve filmu Jaromila Jireše Žert z roku 1968. Hlavní hrdinka Helena, v podání Jany Dítětové, se ptá Ludvíka Jahna, vyhozeného z vysoké školy a poté sloužícího u Černých baronů: "*Vy na tu dobu nevzpomínáte rád?"* Ludvík Jahn byl stejně nadšený mladý komunista jako Helena, jen projevil nepatřičný humor v té optimistické době. Asi každý by si měl položit akademickou otázku: *Jak bych se zachoval já po roce 1945 jako mladý člověk? Kam bych se postavil?*
Po roce 1945 byla posunuta hranice plnoletosti na 18 let především proto, aby ti mladí a nadšení volili tu správnou stranu. Mládí je vždy karta v rukou mocných, ale i těch, kteří se k moci derou. Ti mladí a nadšení pak po únoru 1948 nejen stavěli tratě mládeže a hutě, ale také plni nadšení vyhazovali své vrstevníky z vysokých škol, či jako mladí Zemanové a jim podobní "hlídali čáru" či vězně. Na ty mladé lidi se z dnešního hlediska zlobit nelze, ostatně mnozí byli semleti mlýnem, který roztáčeli. Spíše mě nikdy nepřestane udivovat postoj lidí vzdělaných a velmi inteligentních, kteří se na budování toho zla podíleli. Asi to někdy bylo rovněž ono poválečné nadšení, ale i teplé a dobře placené místo se služebním autem.

Při poslechu CD ***Budovatelské písně*** nalezneme takových jmen celou řadu. Již první titul *Zítra se bude tančit všude*
je podepsán jmény Ludvík Podéšť a Pavel Kohout. Podéšť je jako autor hudby podepsán i pod častuškou, což je ruský název pro kuplet, s názvem
Proměny mistra Štětky
. Jestli mě dnes na této tvorbě něco spíše irituje, než rozesměje, je to cosi, na co se hodí název "soudružské veselí". Citovaná píseň vesele líčí proměnu holiče v soustružníka, tedy principiálně totéž co film Pan Novák s geniálním hercem Jindřichem Plachtou v hlavní roli. Podéšť složil i hudbu k písni
Všichni jsme mladí
, v níž se zpívá, že mladý je každý komunista. Slova nesložil nikdo jiný než kníže českých

básníků Vítězslav Nezval, v té době sekční šéf na ministerstvu. Podéšť skládal i pro "české Alexandrovce", Armádní umělecký soubor Víta Nejedlého. Mezi další dvorní autory AUSu patřili jeho vedoucí Radim Drejsl a Jan Seidl. Drejsl měl nesporný talent a uměl složit dobrou melodii, ale ve třiceti letech spáchal sebevraždu. Na CD jsou zastoupeny jeho vojenské písně
Armádě zdar
,
Tankistům
a
Ve jménu Jana Žižky
. Jen nevím, jak moc si je v té době za ministra Čepičky vojáci dobrovolně na pochodu zpívali. Mezi nejznámější patří píseň
Budujeme
. Hudbu složil Václav Dobiáš a slova další kníže české poezie František Halas. Jen původní lidový začátek "
hubu utře, kdo se válí
", byl nahrazen slovy "
prohraje ten, kdo se valí
". Pracující lid dodával za slova "
vyhrňme si rukávy
" text "
lehneme si do trávy
". Nedávno zesnulý skladatel Jiří Pauer je autorem hudby i textu písně
Stavíme nový svět
. Tato píseň zní i ve filmu Žert. V jednom záběru ji zpívá krojovaný svazák Zemánek z Prahy v podání Luďka Munzara (roli měl původně hrát sám Pavel Kohout), a ve druhém záběru do jejího rytmu kopou Černí baroni v povrchovém dole. Na CD jsou i dvě písně, u nichž je autorství hudby a textu neznámé. Pokud lidé mé generace něco slaví, s přibývajícím alkoholem dojde i na obě tyto písně. První se je jmenuje
Kamarádi
s textem "
kamarádi, je to mládí, kterému dnes patří svět
" a druhá je
Pochod rudých námořníků
. Zejména druhá píseň má geniální zapamatovatelnou melodii a údajně ji zpívali němečtí námořníci, když v Německu po 1. světové válce bojovali za Republiku rad. Zmíněný Jan Seidl složil hudbu k písni
Kupředu levá
, která jako rozhlasová znělka otravovala éter řadu let. O ostatních písních vyznačujících se melodiemi i slovy na "jedno brdo" je škoda se šířit.

Zato druhé CD s názvem ***Soudruzi, když se tak zamyslíme?. aneb Rudí baviči***, to je poklad. Obsahuje totiž nejen písně, ale i archivní mluvené slovo. První má slovo
Antonín Zápotocký
, když v roce 1948 citoval Stalina (v té době servilně vyslovovaného jako Stáálin) o SSSR jako

zemi traktorizace a automobilizace. Zápotocký, přezdívaný Tonda rachota či Ušaté torpédo, měl dikci podobnou herci Plachtovi a obrácený přízvuk v češtině. To je samo o sobě zdrojem humoru, byť nechtěného. Svéráznou postavou byl "rudý děda"
Zdeněk Nejedlý
, který údajně nenáviděl Antonína Dvořáka, protože mu nedal za ženu dceru Otylku. Kromě totálního zničení českého školství měl soudruh akademik pravidelný rozhlasový pořad Na okraj dne. Na CD v něm vysvětluje, jak je všem jasné, že měnová reforma v roce 1953 je vlastně požehnáním. Nejedlý měl oproti mému očekávání místo hlasu stařeckého hlas velmi agresivní. O tom, že v Plzni zasahovala v době projevu armáda, neřekl ani slovo. Spisovatelka
Marie Majerová
, jejímž prvním manželem byl ministerský předseda Tusar a znala se intimně s téměř celou mužskou kulturní avantgardou, byla bezesporu talentovaná spisovatelka. Na CD hovoří s hornickými učni v Kladně, kteří poslechli výzvu K. Gottwalda. Týdeník, v němž soudruh Gottwald v hornické uniformě skotačí s učni, řadím nad nejslavnější role Friga či Chaplina. Další předválečnou a velmi dobrou spisovatelkou byla
Marie Pujmanová
. Její román Přehrada získal za První republiky státní cenu. Zde spisovatelka beseduje s pionýrem, který viděl na rozdíl od ní živého Stáálina. Pujmanová, nadnášená nadšením, se svěřuje, že viděla Stáálina málem zemřelého. V té době na Rudém náměstí (Pujmanová servilně, ale gramaticky špatně říká na Krasnom plóščadi) ještě nestálo společné mauzoleum. Třetí dobrou spisovatelskou byla
Jarmila Glazarová
(vynikající Advent nebo Roky v kruhu). Glazarová čte z knihy
Jaro Číny
o mládí velkého předsedy Mao Ce Tunga. Glazarová napsala mimo jiné povídku, v níž nenávistně popsala útěk herečky Štěpničkové. Deska obsahuje i dva úryvky z improvizovaných projevů prezidenta Antonína Novotného. Na něj si již dobře pamatuji. Novotný se proslavil výrokem "Maso bude" a na desce za mohutného potlesku radostně sděluje, že za půl roku maso je, díky SSSR. Má babička vstávala v pět ráno, aby ono sovětské maso dostala, jinak byla ve frontě poslední. Novotný pak za pomoci oslovení "souzi" zdůvodňuje, proč je zdraženo víno a arménský koňak. Novotný byl jednoduchý člověk plně srovnatelný s Miloušem Jakešem. Z doby po roce 1969 k nám promlouvá ředitel pivovaru v Rakovníku o zlepšení pracovních podmínek, když před zlepšením "
byly v jedné skříncе tři ženy
". Hlavní slovo má ale
Gustav Husák
. Husák byl vše jiné než hlupák. Byl vynikající řečník, který dokázal bez papíru hovořit několik hodin. Zde rozesmál soudruhy z ČSTV poukazem na svého premiéra (L. Štrougala), který sportoval na Lužnici a utopil mu láhev koňaku. Brežněv nemohl mít lepší ruku, když vybíral, kdo povede normalizaci.

Z písní na desce stojí za zmínku jen několik. Brněnská kulturní brigáda Radost propaguje institut jeslí. V té době byla mateřská dovolená tři měsíce, maminky kojily v práci a existovaly i týdenní jesle. Orwell jako vyšitý! Známý básník a satirik (později divadlo Paravan) J. R. Pick

složil text k písni *Emigrant*. Ta je již z roku 1961 a líčí propuštění redaktora štvavé vysílačky, který poslouchal Prahu. Z počátku šedesátých let pamatuji brněnskou dvojici "žertéřů"
Pantůček
a
Fuchs
. Bohužel na CD není jejich "majstrštyk" o nepovedené invazi na Kubě s textem "
Cuba si, Yankee no, ne, lid neprodá svou kůži lacino
". Zato je zde další skvost s názvem
To jsou Sověti
, datovaný dubnem 1961. Není třeba připomínat, o čem píseň je. Píseň
U nás jaro nekončí,
autorů Podéště a Pantůčka, nádherně paroduje písničkář Karel Diepold. Text k Podéšťově písni

Nadešel čas
napsal
Stanislav Neumann
. Tento básník byl vnukem S. K. Neumanna a synem herce S. Neumanna, báječného čerta a fanatického komunisty. Neumannovy verše jsou srovnatelné svou nechtěnou komikou s perlami z tehdejší dílny Pavla Kohouta.

Myslím, že díla i projevy na obou deskách by neměly být zapomenuty. Mou i mladší generaci jistě rozesmějí. Pamětníky v té době sedící v kriminálech či vyhozené z vysokých škol a poslané k lopatám už tolik nerozesmějí. Jsou svědectvím o době a o lidech v ní. Svědectvím o těch, kteří to mysleli doopravdy, i o těch, kteří psali ze strachu o chleba či z touhy po kariéře. Každopádně tento druh "umění" zatlačil do kouta na řadu let díla lidí, která měl znát celý národ. Jen doufám, že věta ze Škvoreckého románu Mirákl: "*Z okna jsem viděl plakát na film Zítra se bude tančit všude a mě vezli na Bory* ", se opakovat nebude.